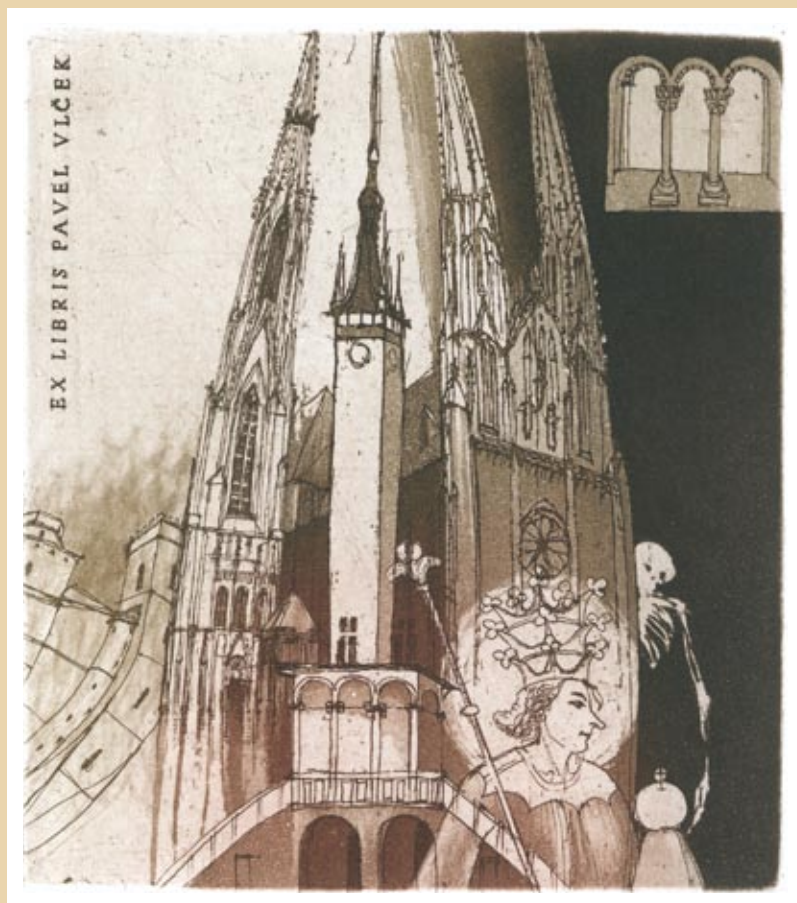

1/2016

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

Eva Hašková, Kerberos a Héraklés, C3+C5, 2011

ANI PES MĚ NEUPOZORNIL

Opožděná gratulace Evě Haškové

Příznávám se bez mučení a upřímně, že často zapomenu na data narození svých dcer a o významném dnu, kdy mne pojala moje žena Ludmila za muže ani nemluvě. A tak se stalo, že přestože jsem dostal ze Všenor „psí“ novoročenku s trochu vykuleným a rozježeným hafanem, mě ani nenapadlo podívat se na pozvánku na výstavu jubilantů, členů Hollaru a zjistit, že 4. ledna 1946 se narodila Eva Hašková, báječná a osobitá grafička, jejíž rukopis je zcela nenapodobitelný, vyzrálý a nezapře

Eva Hašková, C3+C5, 2012

ateliér profesora Zdeňka Sklenáře na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, v němž absolvovala v roce 1974. Je pravda, že profesor Zdeněk Sklenář byl profesorem, který dovedl své studenty vždy povzbudit, uměl poradit i pohladit svým pohledem, ale musíme přidat i odborného asistenta Jiřího Anderleho, který dovolil posluchačům nahlédnout do pestré

dílny, v níž se rodily tisky z hloubky, které mladou, talentovanou Evu okouzly natolik, že lept, barevný lept s akvatintou

Eva Hašková, C3+C5, 2014

se stal pro její budoucí tvorbu prioritou. Ráda používá tyto techniky dodnes při realizaci velkých volných grafických listů i těch drobných lístečků určených nám, sběratelům exlibris.

Knižní ilustrace byly pro autorku typické, stejně jako grafické listy pro vybrané bibliofilské tisky, jimž věnovala maximální péči. Za všechny jmenujme alespoň výjimečnou bibliofilii Řecká váza s textem J. B. Foestera, vydanou nakladatelstvím Artemis v r. 1998. Grafický doprovod Evy Haškové je kouzelnou výpovědí ženy, která se ztotožnila s psanými texty, přesně vystihla náladu písíciho skladatele a navodila v jednotlivých grafických listech tak sugestivní atmosféru, že se stáváme tichými svědky jednotlivých poetických příběhů. Nás ovšem zajímá pestrý svět

drobných lístků, kdy musí umělkyně reagovat na přání objednavatelů, někdy i trochu rafinovaná. Naštěstí většina z nich velmi dobře ví, že pro Evu jsou typické dvě skupiny námětů: městská aglomerace v rafinovaných seskupeních a motivy historické, kde může představit dávné postavy tak, jak na ni z textů a dobových dokumentů a literatury zapůsobily. Karel IV. představuje pražskou architekturu od dob gotiky až po současnou modernu, Rudolf II. se vyznává z lásky k městu, jež mu bylo opravdovým domovem, Napoleon si je vědom, že jednou skončí i jeho sláva... Mám jmenovat všechny postavy, jimž vtiskla zdařilou podobu? Anežka Česká, Mozart, K. Čapek, znovu Rudolf II., postavy z bájně mytologie i smutný rytíř Don Quijote. To jsou jen některé postavy, k nimž musíme připojit architektonické prvky, s nimiž tvoří jedinečnou vyváženou kompozici, v níž světlo hraje rozhodující roli.

Hovořit o uměleckém provedení by bylo zbytečné; ten kdo zná její grafickou tvorbu, mi dá za pravdu, že každý motiv, každý sebemenší list je zpracován s největší pečlivostí a tisk provedený bratry Dřímlovými jen podtrhuje vysokou kvalitu a svědčí o harmonickém propojení kresby s decentními barevnými tóny, jimiž Eva Hašková zdůrazňuje náladu poeticky laděných grafických lístků.

Takový je pestrý svět umělkyně, která již čtyřicet let rozdává radost sběratelům (nejen drobné grafiky), přátelům krásných bibliofilských tisků i galeristům, v jejichž výstavních síních a prodejnách jsou její díla vystavována a s potěšením obdivována a kupována.

Evo, přeji ti trochu opožděně (dnes je 5. února, svátek Dobromily) mnoho nových obdivovatelů, sběratelských objednávek

a zdraví, bez kterého by život v tom „slzavém údolí“ byl opravdu velice náročný. Tak hodně zdraví, pevnou ruku a... „už sem zase ležeš, ty psisko střapaté a vykulené? Měl jsi mě upozornit včas a já bych se nemusel stydět, že jsem zapomněl.“ I tak se, Evičko, těším na brzké setkání, abych ti mohl předat alespoň malou kytičku!
Tvůj Karel Žižkovský

OMLUVA PŘÁTELŮM A KAMARÁDŮM

Dovolte mi přátelé a kamarádi, s nimiž si pravidelně a rád vyměňuji novoroční přání, abych se omluvil za nečitelný podpis autora mých PF. Pilný sběratel by určitě na zadní stranu vytiskl jméno umělce,

René Řebec, S1, 2015

ale já nejsem tak moc pilný a tak vám prozradím, že se jmenuje René Řebec. Ten kdo si od našeho bývalého nakladatelství zakoupil Biblos č. 44 Příběhy Starého zákona, nemá určitě potíže s luštěním podpisu, protože vtipně zpracované listy

s laskavým humorem jsou pro umělce tak typické, že je nelze s ničím a s nikým zaměnit. Kdo je René Řebec? Absolvent Střední uměleckoprůmyslové školy v Praze, narozen 21. 10. 1969 v Rakovníku. Spolu s Antonínem Komárkem postupně vybudovali na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze dnes všeobecně zná-

René Řebec, S1, 2013

mý a uznávaný ateliér sítotisku. Pro realizaci svých grafických listů (novoročenky k nim patří a vytvořil jich pro sebe i přátele nejméně padesát) využívá právě tuto techniku, kterou doslova dokonale ovládá. Na jeho kontě jsou zajímavé bibliofilské tisky, které diváka osloví právě tím milým humorem, jenž potěší snad každého sběratele. Otcovu básnickou sbírku *Jsem ještě tady* vyzdobil vtipnými černobílými ilustracemi, text divadelní hry Járy Cimrmana a Jiřího Šebánka *Domácí zabijačka* obohatil čtyřmi celostránkovými „divadelními scénami“, v minulosti ilustroval knihu L. Aškenazyho *Vajíčko* a v součas-

nosti realizuje ilustrace k bibliofilskému tisku Miloše Macourka do edice *Zuzana* vydávané MUDr. Pavlem Čepickým.

René Řebec, S1, 2010

Rovněž volná grafika nepostrádá vtipná řešení zajímavých příběhů a někdy až krkolomných příhod, jež člověka často potkávají. O žádném vytvořeném exlibris zatím nevím, ale určitě už nějaký list zhotovil; zeptám se.

Během let jsem pro realizaci svých novoročenek vždy využíval dlouhodobě práce autorů, kteří mne svou tvorbou potěšili a byli mi blízcí (Stanislav Holý, Karel Oberthor, Jaroslav Dajč, Jiří Bouda, Alena Antonová) a tak jsem pracoval v „sériích“. V současnosti je autorem mých „péefek“ už šestým rokem právě René Řebec, a pokud nebudu odvolán do sběratelského nebe, budu autorovi určitě ještě v roce 2017 věrný. Tak prosím omluvte mou nebdalost a děkuji příteli Františku Rybářovi za oprávněné napomenutí.

Karel Žižkovský

ZAPOMENUTÉ SGRAFITO JINDŘICHA PILEČKA

Před Vánoci jsem si opatřil knihu Karla Žižkovského Grafika zasněného umělce – Jindřich Pileček. Prohlížím, poznávám grafické dílo, něco málo si mohu prohlédnout i v originálech ve své sbírce, jsem překvapen obrazy, ale co mi vyráží dech úplně, je na str. 143 fotografie sgrafita z Klášterce nad Ohří. Okamžitě se mi vracejí vzpomínky na dětství. Vzpomínám, že v tzv. „Prostředáku“, jak ob-

z Klášterce pomalu vytrácel a přestěhováním do Děčína jsem se vytratil úplně. Zamlžilo se mi ve vzpomínkách i sgrafito Jindřicha Pilečka, až zmizelo úplně. Až tedy nyní se mi tato mlha rozplynula a mohu říct, že jsem si připadal jako hledač tajemství, když jsem jel do Klášterce. Existuje ještě vůbec tato památka? Není počmáraná sprejery? Není dokonce zarděná nebo jinak zničená? Netrpělivě jsem vešel do „Prostředáku“ a zjistil pravdu: Pileček je stále na svém místě! Sice při

nešetrném malování je u stropu postříkaný od bílé barvy a jsou zde drobnější (ještě opravitelné) vandal-
ské zásahy – vyrýpaná jména a drobné sprejerské signatury. Signatura Pileček je přepsána na Paleček. I přesto si myslím, že je to tak dobrá zpráva, že jsem se o ni musel s vámi podělit. Až při důkladném prohlédnutí detailů jsem si všiml, že jsou v tom snovém městě

čané Klášterce pojmenovali prostřední ze tří tamějších obchodních domů, bylo v průčelí schodiště něco krásného – snová krajina, mašinky, vláčky, koleje, mosty stromy, padající listy, hvězdy, srpek Měsíce, snové město! Nahoru po schodech se šlo do papírnictví, kde jsem si kupoval první čtvrtky, tuše, štětce, barvy. Pamatuji si, že se mi sgrafito hrozně líbilo, bylo opravdu krásné, i si uvědomuji, že v rohu bylo vyškrábáno jméno umělce – Pileček. Po roce 1989 jsem začal studovat UJEP v Ústí nad Labem, takže jsem se

použity klášterecké reálie. Našel jsem zámek, Sallu terrenu, kostel, radnici a nebyly opomenuty ani první panelové věžáky, tunel pod železničním mostem přes řeku Ohří a dokonce i řeka Ohře i s rybami. Doufám, že máte radost se mnou. Sgrafito je volně přístupné v otevírací době obchodů. Dílo má odhadem 10×9metrů a vzniklo v roce 1977. Doporučuji vám vřele setkání s obřím sgrafitem Jindřicha Pilečka. Obchodní dům najdete na ulici 17. listopadu a nemůžete jej minout.

Martin Manojlín

LAUDATIO K OSMDESÁTINÁM MILANA HUMPLÍKA

Mezi jubilanty našeho spolku, kteří letos dovršili hranici čtyř pětín prvního století svého žití, je od 25. ledna letošního roku tím prvním kladenský rodák, avšak tělem i duší již dlouho Karlovarák – **Ing. Milan Humplík**. Představovat ho čtenářské obci Knižní značky, natož členské základně SSPE, kde po léta platí za korunního prince, je zbytečné. Můžeme se tudíž

Milan Bauer, C3, 2015

oprosit od biografického zasvěcování ve prospěch kontur jeho exlibristického profilu.

Svou vitalitu totiž navzdory údajům z rodného listu (*1936) nezapře ani tehdy, když se při chůzi, málokdy pomalé, musí již občas pojišťovat holí. O své duševní čilosti a reaktivitě taktéž nikoho nenechává na pochybách. Zejména jdeli o vášnivé debaty, či dokonce až slovní pře. Prostě agilní natolik, že jenom ten, kdo je potrefen slabozrakostí anebo vidět nechce, by to mohl přehlédnout, eventuálně popřít. Je to jeho naturel a typický povahový rys.

Proto již krátce po vstupu do SSPE (v r. 1981) se stal členem výboru (v r. 1983) a je jím doposud. Úctyhodných 33 let plnil z titulu funkcionářského zařazení

roli jednatele, když vedle pořizování zápisů z jednání navrhl ve finském Naantali spolu s předsedou Karlem Urbanem ko-

Jana Čapková, C3, 1998

nání 37. kongresu FISAE v r. 2018 v Praze v souvislosti se 100. výročím založení SSPE. Pozvání se opakovalo v r. 2014 ve španělské Tarragoně z kongresové tribuny 35. kongresu FISAE. Z toho vidno, že ona vrcholná jednání se konají ob rok, a to letošní 36., které se sejde koncem srpna v ruské Vologdě, by mělo potvrdit konání 37. kongresu v r. 2018 v Praze. To pro poučení na okraj.

Vedle bezpočtu práce organizátorské, jako bylo uspořádání sjezdu SSPE v r. 2007 v Karlových Varech, nutno mu přiznat minimálně dvě zásluhy editorské. Předně inicioval a od roku 1997 redigoval *Slovník tvůrců exlibris*. Za pomoci širokého kruhu fundovaných autorů, ale i s grafickou podporou Miroslava Houry a Vlastimila Soboty, bylo emitováno 91 katalogových listů. Škoda jen, že v r. 2010 došlo k přerušení takto úspěšně počatého seriálu. Podobným počinem se stal *Sborník pro exlibris a drobnou grafiku*, vycházející s jeho redaktorskou péčí od

roku 2002. Bohužel je třeba v reakci na „hlasy zdola“ přiznat, že i tady došlo snad jen k fázovému zpoždění a nikoliv skonu ideového záměru. Lze si více než přát či doufat, že nosná myšlenka obojího bude vbrzku znovu oživena, respektive bude obnoveno kontinuální vydávání těchto žádaných i ceněných artiklů.

Jak by se také mohly pominout *prezenční aukce*, kde náš oslavenec převzal žezlo po jejich zakladateli, slovním tiskaři a sběrateli Vladimíru Bujárkovi (1913–2003), významném členu (od r. 1941)

Jiří Brázda, C7+C2+C4, 2003

a pracovitým funkcionáři. Většina si pamatuje Humplíkovy aukce z doplňkového programu na sjezdech, ale nadšenci se jich zúčastňují s rytmickou pravidelností vždy první úterý v měsíci. Právě zde můžeme sledovat i s povděkem kvitovat Humplíkovu sečtělost i jeho fundovaný přehled o světě drobné grafiky. Jeho znalost tvůrčích osudů i děl grafiků nás udivuje, ale v každém případě obohacu-

Alena Antonová, X3, 2003

je naše poznání, potažmo vztah k předmětům sběratelského zájmu. Vyplývá to ze šíře i hloubky jeho záběru. Vždyť i on sám se pasuje na *univerzalistu*! Je tedy jasné, že se neomezuje pouze na provenienci tuzemskou, ale srovnatelnou pozornost věnuje produkci v různých oblastech světa.

Mezi jeho lásky patří zejména Japonsko a Čína, hrdý však může být rovněž na soubory značek vytvářených grafikou česko-německého původu. Vzpomeňme v této souvislosti alespoň *Emila Orlika* (1870–1932) či *Hugo Steinera-Prag* (1880–1945), dodnes vyhledávané umělce minimálně evropského formátu, dožívající v cizině a tam také zesnulé. Sem lze přiřadit i našeho společného miláčka *Georga Jílovského* (1984–1958) a návazně přičinit jiný jeho sběratelský průsečík s mým – *Jana Konůpka* (1883–1950), secesionistu, ale podle Slavomila Vencla souběžně též kubistu, mysticistu

a orfistu. Na chomutovském sjezdu 2015 mu věnoval samostatnou expozici, čímž prokázal netoliko své zalíbení v něm, ale projevil se jako jeho erudovaný znalec. Zbývá dodat, že tím zároveň přispívá u všech jmenovaných autorů k rehabilitaci jejich někdejšího věhlasu, či k tomu aby nezapadli do prachu zapomnění.

Křivdili bychom mu ale tvrzením, že je laděn archaisticky, ač takový dojem předložený výčet může v někom vyvolat. Chyba lávky! Nenajde se snad jediný z moderních tvůrců na domácí scéně, jehož by neměl ve svých sbírkách zastoupeného. Přitom se nijak netají zvláštním obdivem k umění *Oldřicha Kulhánka* nebo *Vladimíra Suchánka*, ale nevyvrací ani jistou slabost pro *Karla Šafáře*. Na sklonku života, jak sám ironicky a nevěříčně dodává, nastal pro něj čas na ještě systematictější uspořádání všech těchto po léta shromažďovaných skvostů. Do dvou velkých alb shrnul se synovou pomocí na dvě stovky artefaktů, které si zadal a nechal vytvořit. Veledílo už jen rozsahem, a co teprve pestrá škála grafických technik, vysoká výtvarná hodnota pocházející z dílen renomovaných guru na poli exlibris, garantů kultivovanosti uměleckého projevu a jimi vyjadřovaných myšlenek.

Felix Černocho

ÚVAHA K 85. NAROZENINÁM JOSEFA CHALUPSKÉHO

Práce pro náš spolek a moje sběratelská vášeň mě seznámily s mnoha pozdějšími přáteli, kamarády, kolegy, výtvarníky, řediteli a pracovníky různých institucí; většinou s muži, ale i s mnoha ženami, tak jak se to děje všem lidem, kteří místo aby se zabednili ve svém doupěti, snaží se žít jak pro sebe, tak i pro druhé, pro ty, kdo

mají společný zájem – např. sport, turistiku, výtvarnou kulturu a v našem případě exlibris, grafiku a bibliofilské tisky. Jedním z nich je i můj přítel doc. RNDr. Josef Chalupský, který je starší a zkušenější v našem snažení než já, zejména při sledování mezinárodních soutěží v tvorbě

Josef Chalupský, P7/col, 2012

exlibris a drobné námětové grafiky. Projevuje se zde jeho cílevědomost a vytrvalost. Již více než dvacet let soustavně a poctivě překládá do češtiny podmínky zahraničních exlibristických soutěží a rozepisuje je našim výtvarníkům. Ve světě zcela ojedinělá to služba! Zpočátku tak činil písemnou formou a v současnosti téměř výhradně elektronicky, a to přibližně pro stovku českých výtvarníků! Mezinárodní vážnosti se těší jeho často navštěvované stránky DIRECTORY of International Exlibris Competitions na adrese <http://web.natur.cuni.cz/exlibris/>, kde jsou soustře-

děny informace o právě probíhajících exlibristických soutěžích; stránky jsou vedeny pod hlavičkou FISAE. Nebyl totiž spokojen, jak je informování o soutěžích nahodilé a nespolehlivé, a tak stránky založil!

Neúnavně pokračuje v aktualizaci svých webových exlibristických stránek <http://web.natur.cuni.cz/el/>, které jsou i rozcestníkem pro další české webové stránky, jak výtvarníků, tak i sběratelů.

Vzpomínka na článek k osmdesátinám J. Chalupského, který vyšel před pěti lety v Knižní značce 1/2011, mě vede k zamyšlení, jak to bylo vlastně nedávno, zdá se mi, že snad včera. Bohužel, je to skutečně pět let. Úzký kruh pracovníků v redakci Knižní značky tvoří v současnosti čtyři mladíci (tedy mladí duchem): J. Chalupský (85), J. Langhammer (77), J. Ort (77) a K. Žižkovský (78). Co bude za dalších pět let?

Úspěchy českých výtvarníků na zahraničních soutěžích vždy Josefa potěší a neopomene to sdělit ve svých člancích v Knižní značce našim členům. Tyto mezinárodní úspěchy českých grafiků jsou živnou půdou pro další existenci českého exlibris.

Přejeme panu doc. Josefu Chalupskému zdraví, optimismus, radost z grafické sbírky a stálou touhu po novém, krásném a ušlechtilém.

Jan Langhammer

MEDAILONEK JAROSLAVA ŠULCE

Věk rozhodně není žádnou zásluhou sám o sobě, byť by se vyšplhal hodně vysoko, jako třeba u zrovna připomínaného skláře ze Železného Brodu, narozeného – považte – již 12. března 1936 v Miletíně! Je to však po mém soudu nespravedlivě

Jaroslav Šulc, Chrudim, 2011

zavedená tradice všimati si lidí jen ve dny jejich životních výročí, navíc jen takzvaně kulatých. Poukazovat by se mělo především na to, co dokázali, čeho dosáhli, čím se prosadili, jací jsou... a nejlépe bezprostředně po takovéto příležitosti. Nu – a na oslavence letošního se přitom

Jiří Bouda, L1, 1988

nevzpomnělo ani v roce jeho posledních půlkulatin, což teprve těch předtím, když mu bylo 70 anebo 65, 60.

Nepochybujme, že v jeho případě rozhodně bylo co prezentovat. Přinejmen-

ším jeho profesní zdatnost či ocenění fotodokumentárního servisu pro spolek a jeho členy. Konečně – více než skoupé jsou i pouhé dvě lakonické větičky na konci strany 47 v Humplíkových *Osobnostech českého exlibris* z r. 2005. Za skutečnost hodnou pozornosti, ne-li rovnou

Jiří Bouda, *kostel sv. Jakuba v Železném Brodě, L1, 2013*

veřejného uznání, je již samotné datum jeho vstupu do SSPE: 1966. Kolikpak takových pamětníků a vytrvalců se mezi námi nachází? Padesát let věren svému členství a stále aktivnímu! Cožpak to není zásluha *an sich*?

V naznačené souvislosti bude tudíž na místě brát v úvahu i dimenze číselné, počínaje věkem. Ne každý má to štěstí se ho dožít a přiměřeně životnímu stylu v plné svěžesti těla i ducha. Nikomu nemů-

že ujít jeho pohyblivost a nasazení. Ani o komunikativnosti a veskrze pozitivních vztazích k ostatním sběratelům. Právě v kontaktech s námi při výměnách projevuje vpravdě lidské kvality, mimo jiné též nezištnost a kolegiální úctu a přejícnost. Právě tím ho možno řadit k nejzdravějšímu jádru spolkového členstva. Za podmíněk pronikající komercializace i do naší branže to rozhodně není samozřejmost, ale spíše vzorové chování.

Na dokreslení charakterotvorných procesů může posloužit i nepřehlédnutelný *lokální patriotismus*, na který lze usuzovat z jeho sběratelské orientace. Nebo si myslíte, že soustředění na regionální tvůrce, kteří se prosadili, bylo dílem náhodného výběru? Vždyť posudte sami: *Josef Jíra* (*1929, Turnov), *Vladimír Komárek* (*1928, Hořensko u Semil), *Jaroslav Klápště* (*1923, Záhoří u Železného Brodu). Zajímavé je i to, že všichni akcentovali techniku suché jehly, pro ně snad až příznačnou. Přitom našel zálibu i v autorech, kteří milovali barevnost a jejichž artefakty jí přímo zářily.

Felix Černocho

ODKAZ SBĚRATELE JIŘÍHO KARÁSKA ZE LVOVIC (1871–1951)

V letošním roce si připomínáme 145. výročí narození a 65. výročí úmrtí Jiřího Karáska. Tento dekadentní básník, prozaik, překladatel, editor, bibliofil, dramatik a ve své době po F. X. Šaldovi druhý nesmlouvavý kritik má nehynoucí zásluhu na vytvoření ojedinělého sbírkového fondu.

V mládí jako redaktor založil a částečně řídil spolu s A. Procházkou prestižní časopis *Moderní revue*. V této redakci, díky korespondenci s německým publicistou

a sběratelem hrabětem Leiningen-Westerburgem, vznikla na Karáskův podnět první moderní česká exlibris od přítele básníka a ilustrátora Karla Hlaváčka.

Karel Hlaváček, P1, 1896

Působil, jak známo, rovněž v časopisu *Český bibliofil*, redigoval časopis *Okulní a spiritualistická revue* a časopis českých homosexuálů *Nový hlas*. Byl členem Společnosti sběratelů a přátel umění, čestným členem Kruhu českých spisovatelů, členem Klubu za Malou Stranu a především aktivním členem Československé obce sokolské. Za zásluhy o propagaci a rozvoj polské kultury mu polský prezident udělil řád Polonia restituta komandérského stupně.

Vyšel ze skromných poměrů. Povoláním byl poštovní úředník s definitivou a plynulým služebním postupem. Ovšem svou píli a pečlivostí se vypracoval na

místo ředitele knihovny ministerstva pošt a později i na ředitele Poštovního muzea s archivem. Žil skromně dosti osamělým staromládeneckým životem. Přesto vybudoval jednu z největších českých sbírek knižní tvorby, bibliofilii, archivních dokumentů a výtvarného umění čítající víc než 40 tisíc položek. Od jejího zrodu počítal s tím, že ji nezištně odkáže českému národu.

Jeho cílem bylo vytvořit grafický kabinet po vzoru vídeňské Albertiny. Soukromá Karáskova galerie byla už za života zakladatele a vlastníka považována odbornými návštěvníky za vytříbenou sbírku grafiky a slovanského umění. Patřila dlouhou dobu k nejvýznamnějším v Evropě. Její součástí byla rovněž soukromá knihovna se 48 tisíci svazky.

Karáskova galerie byla nejprve umístěna v **Tyršově domě** na Malé Straně pod Petřínem. Obsahovala 17 tisíc grafických listů, 10 tisíc kreseb, 4.800 knižních značek, 2.800 olejů, akvarelů a pastelů, 2 tisíce plastik, 800 plakátů, dále medaile, mince, mapy a bankovky. Převážná část exponátů pochází z 2. poloviny 19. a první poloviny 20. století. Nejvýznamnější zastoupení v ní má české umění z období na přechodu těchto století. (Karel Hlaváček, Josef Váchal, Vojtěch Preissig, Jan Konůpek aj.). Nejstarší výtvarná díla pocházejí ze 17. a 18. století a zastupují českou a evropskou grafiku a kresbu. Slovanské umění, zahrnující především polskou kolekci a tvorbu ruských meziválečných emigrantů, prezentují díla vzniklá do 40. let 20. století.

V roce 1922 vše předal do vlastnictví Československé obce sokolské s podmínkou, že celý fond bude do konce života spravovat sám. Zemřel téměř zapomenutý v Praze dne 5. března 1951 na

zápal plic ve věku 80 let. Byl pohřben do rodinného hrobu na pražském hřbitově v Malvazinkách.

Od roku 1954 je sbírka ve fondu **Památ-níku národního písemnictví** a tvoří jeho významnou součást. Je chvályhodné, že PNP čas od času otevírá Karáskovu sbírku zájemcům, a dokonce část zpřístupnil široké veřejnosti. Pod názvem ANATOMIE KNIHOVNY uspořádal v r. 2012 výstavu v letohrádku Hvězda na Bílé hoře. Přístupna tu byla od června do října část soukromé knihovny Karáskovy galerie z let 1925–1951. Z vybraných exponátů bylo zřejmé, že sběrateli Karáskovi původně sloužila k hlubšímu studiu a poznání uměleckých sbírek galerie se zaměřením především na starší grafické umění a soudobé umění slovanské.

Jiří Ort

Prameny:

Assmann, Jan. *Sen o říši krásy. Sbírká Jiřího Karáska ze Lvovic*. Praha: Obecní dům, Tigris, 2001.

Petruželková, Alena a kol. *Knihovna Karáskovy galerie a její světy*. Praha: Arbor vitae, 2011.

Dačeva, Rumjana a kol. *Karáskova galerie: české výtvarné umění přelomu 19. a 20. století a první poloviny 20. století ve sbírce Karáskovy galerie*. Praha: PNP, 2012.

NÁVRAT KE KLASIKOVI MINULÉHO STOLETÍ

Připomínka letošního dvojnásobného jubilea Karla Svobinského, 120 let od narození a 30 let od úmrtí.

Významný český malíř, grafik, ilustrátor, typograf a tvůrce písma, scénograf a vysokoškolský pedagog **Karel Svobinský** se narodil 14. ledna 1896 na Svatém Kopečku u Olomouce a zemřel 16. září 1986 v Praze.

Je to téměř 35 let co jsem navštívil v jízdnárně pražského Hradu výstavu K. Svobinský – výběr z díla, uspořádanou MK ČSSR ve spolupráci s Národní galerií ještě za života umělce, a 14 let od poslední retrospektivní výstavy Mistra celoživotního díla, pořádané Národní galerií v paláci Kinských v Praze od 18. 12. 2001 do 10. 3. 2002. Letos však k tomuto kul-

Karel Svobinský, X2, 1958

turnímu výročí byla zatím pouze vydána příležitostná poštovní známka *Tradice české známkové tvorby – Karel Svobinský*. Nabízí se otázka, zda nejde o ústup ze slávy, či dokonce předzvěst postupného zapomenutí? Přitom české geniální a univerzální výtvarné umělce typu pro-

fesora K. Svolinského můžeme spočítat na prstech jedné ruky.

Jeho tvůrčí záběr byl obrovský; čeho se chopil, v tom byl výjimečný – ať to byly komorní umělecké oblasti (poštovní známky či příležitostná grafika), tvorba bankovek a platidel, užitných drobností výtvarných (logo pro televizní vysílání *Nedělní chvílky poezie*), návrhy divadel-

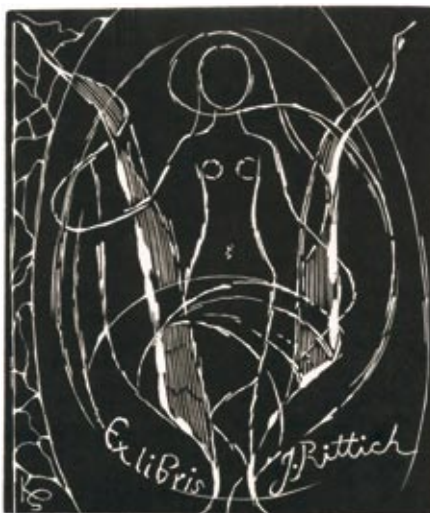
Karel Svolinský, X2, 1966

ních kostýmů a scén, návrhy knižních vazeb, pamětních listů (pamětní kniha pro hrad Karlštejn), plakáty, nepřeborné množství knižních ilustrací, návrhy goblénů a monumentální práce ve veřejném prostoru (mozaiky a vitraje, např. v katedrále sv. Víta v Praze).

Za svého dlouhého života získal řadu titulů (profesor na VŠUP, národní umělec, čestný člen SČVU Hollar, SSPE a SČB), mnoho zaslužených poct a cen doma i v zahraničí, uznání jako přední folklo-

rista, scénograf, loutkář, řezbář, ilustrátor, designér, malíř a grafik.

K naší lítosti se však tvorbě knižních značek věnoval jen sporadicky. Náměty pro jeho exlibris vznikaly jen náhodně a n-systematicky. Exlibristickým soutěžím, včetně zahraničních, se vyhýbal. Žádosti sběratelů o zhotovení knižní značky až na výjimky odmítal. Podle publikace dr. S. Vencla *Knižní značky Karla Svolinského z let 1922–1986*, SSPE 1988, jich vytvořil s přestávkami asi sto padesát, převážně pro své přátele a přibližně pětinu na své jméno. Polovina exlibris je realizována dřevorytem, třetina zinkografií a zbytek dalšími grafickými technikami.

Karel Svolinský, X2, 1976

Zato pro novoročenky a vánoční přání měl větší pochopení (dr. S. Vencl jich v publikaci *Karel Svolinský – novoročenky a jiná příležitostná grafika*, SSPE 1999, zaznamenal 400 a to v širokém spektru použitých grafických technik). Najdeme zde kresby (perem, tužkou či štětcem) reprodukované zinkografií a autotypií,

často na dvoulistech s typografickou sazbou, kolorované dřevoryty, litografie, kamenorytiny, barevné serigrafie a vzácně mědirytiny a suché jehly. Připočteme-li k exlibris a novoročenkám ještě příle-

(známky s kresbami na obálkách prvního dne vydání) především pro trefné spojení námětu s ladnou kresbou a písmem s nezaměnitelným výtvarným rukopisem. Skvělá kresba a písmařská kaligrafie perem i štětcem často zesilují poetičnost námětů.

Karel Svoboda, X2, 1967

žitostné tisky (blahopřání, pozvánky, oznámení, navštívenky, atd.) dostaneme se k číslu 800 opusů Svobodského užité grafiky. Dr. S. Vencl správně zdůrazňuje, že toto dílo K. Svobodského patří ke zlatému fondu české moderní příležitostné grafiky.

Z těchto drobných artefaktů vyzáruje řemeslná poctivost, hravost, radost i pokora, nevycherpatelná invence a dokonce smysl pro experiment. Nejde jen o malá estetická dílka, ale zasahují nás přímo citově jako vyložené srdečná, láskyplná umělecká tvorba. Přiznám se, že mi jsou ze všeho nejmilejší novoročenky a FDC

V posledních letech shledávám jako sběratel malý interes o výměnu jeho starších knižních značek v technice dřevorytu, a pokud jde o cizí sběratele, není o nabízené dublety rovněž žádný zájem. Dobře ho znají pouze zahraniční filatelisté, když si kompletují sbírku jím vytvořených poštovních známek.

Tři léta po osudovém roce 1986 (10. ledna umírá básník J. Seifert, 20. ledna manželka Marie Svobodská a 16. září sám Mistr) se prezentuje početná skupina dvaceti tří moravských žáků profesora Svobodského na putovní výstavě ve čtyřech moravských městech a s obdivem se hlásí k jeho výtvarnému odkazu, stejně jako jeho žáci z Čech (celá plejáda současných českých umělců zvukných jmen počínaje Oldřichem Kulhánkem, Jaroslavem Šůrou, Rostislavem Vaňkem, Karlem Šafařem, Jiřím Boudou, Jindřichem Pilečkem, Karlem Benešem).

Nicméně s odstupem let začalo být zpochybňováno všeobecné mínění, že dílo

profesora Svolinského představuje jeden z vrcholů české výtvarné tvorby 20. století. K tomu v knize *Karel Svolinský (1896–1986)* z r. 2001, která byla vydána v souvislosti s výstavou v paláci Kinských, dr. S. Vencel na s. 183 poznamenává: „Nelze přehlédnout, že v posledních letech bylo Svolinského dílo (spolu s tvorbou mnoha dalších osobností moderního českého umění) téměř důsledně vyřazováno z prestižních galerijních kontextů. A navíc se objevily i pokusy o hanlivé spojování Svolinského tvorby se socialistickým realismem.“

Předmětem diskuse je oprava a rekonstrukce olomouckého orloje, jehož současnou podobu z let 1947–1952 realizoval K. Svolinský společně se svojí ženou sochařkou M. Svolinskou a sochařem O. Zoubkem. Já osobně jsem přesvědčen, že většina toho, co Karel Svolinský vytvořil, odolá „zubu času“ a poskytne příštím generacím humanistické svědectví o nás a naší době. Informace o životě a díle K. Svolinského nalezneme na <http://www.svolinsky.cz/>.

Jiří Ort

DVĚ LETOŠNÍ JUBILEA FRANTIŠKA TICHÉHO

1896–1961

(120 let od narození a 55 let od úmrtí.)

Malíř, grafik, ilustrátor a scénograf F. Tichý je natolik významná umělecká osobnost v moderních dějinách českého umění, že jeho letošní jubilea nelze v žádném případě pominout. Potíž je v tom, že už mezi sebou nemáme jedinečného pana profesora F. Dvořáka, který byl nejkompetentnějším průvodcem v Mistrově dobrodružném životě, neúnavným obdivovatelem, propagátorem a znalcem jeho malířského a grafického díla.

F. Tichý studoval v letech 1917–1923 na pražské akademii a umělecky dozrál v Paříži (1929–1935). Daniel-Henry Kahnweiler, německý obchodník s obrazy, svému českému kolegovi dr. Vincenci Kramářovi tvrdil, že František Tichý je ze všech českých umělců, kteří pobývali v meziválečné Paříži, ten nejzajímavější. Podle něho

František Tichý, P1, 1937

mohl Tichý udělat stejnou kariéru jako např. Chagall. Jen měl tu smůlu, že přišel pozdě. Světová hospodářská krize zastavila investice do umění. Navíc prý mohl mít v Paříži výstavu v jedné z předních galerií, ale opakovaně nedodal práce v termínu. V tom byl bohem – celý život

František Tichý, C4, 1938

nesnášel pravidelnost a neuznával jakékoliv závazky. Nechtěl se svazovat určenými termíny. Historik umění Vojtěch Volavka to v první monografii o tomto

umělci vůbec trefně vyjádřil jednou větou: „Nepoznal jsem člověka, který bral život tak na lehkou váhu a umění tak poctivě jako právě František Tichý.“

V roce 1935 se s celou rodinou (ženou Marií a pětiletým synkem Františkem) bezstarostně vrátil do Prahy. Několik let živořili, a nebýt příbuzných mimo Prahu, neměli by kam složit hlavu. Za protekto-

František Tichý, C3, 1938

rátu však kupodivu s věhlasem umělce působícího léta v Paříži svá díla úspěšně prodával.

Ihned po válce v roce 1945 byli F. Tichý a Emil Filla jmenováni profesory na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.

Na akademii i v Paříži se Tichý cíleně grafikou nezabýval, i když předtím si některé grafické postupy cestou řemesla osvojil u italského uměleckého tiskaře Mirra Pegrassiho, žijícího v Praze. Osvojil si litografii, lept a především techniku suché jehly. Paradoxně se mu grafika stala nakonec jediným zdrojem obživy.

Pro svůj nekompromisní antikomunistický postoj po únoru 1948 byl totiž „odsouzen“ k postupné společenské izolaci. Jako politicky nežádoucí tvůrce byl zbaven profesury na UMPRUM v Praze.

V roce 1951 dostal výpověď ze zaměstnání a byl vystěhován z přiděleného atelieru. Jak uvádí dr. Dvořák, stal se doslova prokletým umělcem. V té době žil jenom z malých objednávek exlibris, příležitostné grafiky a knižních ilustrací. Šlo o věci, které byly takřikajíc na okraji zájmu „strany a vlády“. Přesto vytvořil, zejména v ilustracích, vynikající práce.

Protože tržiště své tvůrčí práce viděl F. Tichý v malbě, trpěl tím, že byl více znám jako grafik než malíř. Nosil v hlavě náměty obrazů, které nedokázal realizovat. Jeho malířské dílo je nesmírně vzácné – i s portréty je to jen asi 180 pláten.

V období od r. 1923 do r. 1957 vytvořil cca 30 exlibris a přes 75 novoročenek, svatebních oznámení, pozvánek aj., určených vesměs nesběratelům. Pro jeho grafickou tvorbu je charakteristická suchá jehla, přestože virtuózně ovládal linoryt, dřevoryt, litografii a lept; desítky kreseb byly reprodukovány zinkografií či autotypií. I v této drobné grafice pro-

František Tichý, P1, 1928

kázal při prolínání svých představ se světem reality podivuhodnou imaginací, fantazií, kresebnou invencí, vynalézavostí i laskavým humorem.

V dubnu 1959 se zhroutil a spadl ze schodů. Přestože se asi rok zotavoval, duševní otřes a zhoubná nemoc nakonec učinily všemu konec. Zemřel 7. října 1961 ve věku 65 let, když krátce před tím mu byl udělen titul zasloužilého umělce. Jeho téměř na den stejně starý přítel, podporovatel a mecenáš, fotograf Josef Sudek ho přežil o 15 let. V současné době je považován za přední osobnost české výtvarné avantgardy, jeho dílo, jak malířské, tak grafické je vysoce ceněno. V r. 1996 obdržel in memoriam medaili Za zásluhy I. stupně. Galerie hlavního města Prahy uspořádala výstavu F. Tichého na přelomu let 2002–2003 v domě U Kamenného zvonu v Praze s příslušným katalogem. V Galerii JCM na zámku Dobříš se v současnosti koná výstava F. Tichého do konce dubna 2016. Soupis grafického díla F. Tichého od F. Dvořáka vyšel naposledy v r. 1995; nalezneme zde rovněž exlibris a příležitostnou grafiku včetně jejich reprodukcí. Rovněž ve všech třech knihách dr. S. Vencla (Exlibris, Novoročenky a Příležitostná grafika) nalezneme odstavce s popisem a reprodukcemi drobné grafiky F. Tichého. Samostatnému soupisu exlibris F. Tichého se věnoval J. Glivický s uveřejněním ve Zprávách SSPE (53-1963 a 3/1984).

Jiří Ort

EXLIBRIS Z KRÁSNÉ DOBY V SINT-NIKLAAS

V posledních měsících loňského roku se konala v belgickém, exlibristicky proslulém městě Sint-Niklaas výstava exlibris z doby francouzsky pojmenované Belle Époque (1890-1914). Námět tedy jako hrom. A vítaný. Přes pohrdavé pohledy některých „moderních“ výtvarných kriti-

František Koblíha, X2, 1912

ků umění této doby na nás příznivě působí svojí uměřeností, smyslem pro řád a někdy třeba až sevřeností rostlinných předloh. Je v něm smysl pro krásu! Pokud souhlasí počty vystavených exlibris s reprodukoványými v katalogu, podařilo se pořadatelům nashromáždit

Vojtěch Preissig, L1, 1909

186 dobových knižních značek. Finanční náklady nedovolily více než zveřejnění jejich miniatur po třech na stránce. Tak-

že víme, o která jde, i když se z nich moc těšit nelze. Vystavená exlibris byla vytvořena umělci ze 14 zemí. A zde pořadatelé použili příjemné uvádění umělců podle území, z

kterého pocházeli, bez ohledu na tu administrativně v té době vše u nás pohlcující rakousko-uherskou monarchii. Z Česka byla vystavena exlibris od sedmi autorů: známých a nesporně českých – Jiřího Jílovského, Františka Koblihy a Vojtěcha Preissiga a méně známých – Jana Beneše a Anny Boudové-Sucharové, kteří vytvořili knižní značky pro Uměleckopřemyslové muzeum. Pocházejí patrně z roku 1899. Alespoň v onom roce za ně Anna Boudová získala I. a II. cenu. (Mimochodem, Jan Beneš získal obdobné ceny za exlibris v soutěži pro Obchodní a živnostenskou komoru.) Asi méně přesně jsou uvedeni Emil Orlik a Hugo Steiner-Prag. Oba pražští rodáci z německy mluvících židovských rodin, do kteréhožto prostředí také přešli. Opravdu, určitě pěkná výstava!

Josef Chalupský

VII. BIENÁLE V TARRAGONĚ

Jakoby stranou našeho zájmu zůstávalo toto bienále ve španělské Tarragoně. Tak jak jsme zůstávali stranou ale i my pro jeho pořadatele. Takže nyní to můžeme napravit. Bienále je zřejmě známé. Obeslalo jej 319 výtvarníků z 39 zemí a bylo již sedmé! Zvýšený zájem mohla však tentokrát ovlivnit i známost kongresu FISAE, konaného v tomtéž městě v roce 2014. V názvu bienále mají vsunuté slovo „Contratalla“. Na internetu mají katalog s ukázkami vítězných a oceněných exlibris. První cenu získala Lotyška Natálie Černěcová (Natalija Cernecova),

Natálie Černěcová, C3, 2014

druhou Kirill Suachkow (tako v katalogu psán) z Ukrajiny a třetí cenu Venancio Arribas (*1954) ze Španělska. Čestná uznání obdrželo 17 výtvarníků a uveden je i předlouhý seznam vybraných umělců. Jmenován je v něm také náš **Jaroslav Minář**, asi jediný účastník od nás. (Na dotaz, kolik se zúčastnilo našich výtvarníků, nám pořadatelé neodpověděli a z katalogu to nelze vyčíst.) Představujeme vítězné exlibris Natálie Černěcové.)

Josef Chalupský

MAGICKÝ SVĚT LITOGRAFIE

Ve dnech 7. 1. až 28. 1. 2016 se konala výstava grafické tvorby – litografií k 70. narozeninám malíře a grafika, člena SSPE Borise Brankova v Bulharském kulturním institutu v Praze v Klimentské ulici 6.

Autor zde představil své barevné litografie kreslené na kámen z rozmezí let 1992 až 2015. Sběratelé exlibris, kteří výstavu

navštívili, byli překvapeni volnou grafikou B. Brankova, kterou tvoří zcela nezávisle, s bohatou fantazií a expresivním nábojem, s bohatou a současně vyváženou barevností. Je to umělcův svět, který se rozprostírá mezi Zemí a vesmírem, mezi krásou ženy a krásou přírody, mezi prostými předměty a tajemným mimozemským prostorem. Jestliže jeho barvy byly před dvaceti lety tmavší, v současné tvorbě se rozzářily v pastelových odstínech. Kdo tuto vynikající výstavu neviděl, může nechat pracovat svoji fantazii

Boris Brankov, L1, 2009

alespoň nad názvy některých grafických listů: Sluneční vítr, Zahrady lásky, Souhvězdí Vozky, Hudba, Podzim, Akvárium, Ledový meteorit, Zánik slunce, Atol Mu-

ruroa, Velký výbuch, Tanec, Sluneční dívka, Měsíc na mém okně, tedy vesměs závažná témata, jejichž zobrazení nás vede k zamyšlení nad současným i budoucím životem na planetě Zemi.

V tvorbě exlibris B. Brankov věrně plní přání zadavatele. Výsledek má sklon k realistickému pojetí a napadá nám, že v malém formátu lze obtížně zobrazit nadčasová témata.

Akademický malíř a grafik Boris Brankov se narodil 27. 12. 1945 v Sofii. Zde v roce 1976 dokončil studia na Národní výtvarné akademii v oboru grafika. Těžištěm jeho výtvarné práce je ilustrace, grafika a exlibris. Ilustroval více než čtyřicet knih pro děti i dospělé. Do roku 1997 působil pedagogicky na sofijské Akademii. Pak se odstěhoval do Prahy, která se stala jeho druhým domovem. Pracoval v litografickém atelieru Galerie U Prstenu v Praze (1998 až 2001). Své zkušenosti s litografií předával pravidelně po dobu třinácti let (2000 až 2012) na jarních litografických workshopech v Německu. Uspořádal dvanáct autorských výstav v Bulharsku, Česku a Německu. V r. 2003 se stal členem SSPE a zúčastňoval se pravidelně přehlídek a soutěží v tvorbě exlibris u nás i v zahraničí. B. Brankov má vlastní webové stránky: <http://brankovart.eu/>, kde si můžeme prohlédnout mnoho z jeho grafické tvorby.

Jan Langhammer

VÝSTAVA GRAFICKÉ TVORBY KARLA VOTLUČKY

V Galerii Evropského domu v Plzni na náměstí Republiky se konala ve dnech 7. ledna až 5. února 2016 výstava grafické tvorby akademického malíře a grafika Karla Votlučky (1896–1963). Vystaveny byly grafické listy s architektonickými

motivy z Plzně a okolních měst a obcí, linoryty ze souboru *Hlavy francouzských literátů* a exlibris. K výstavě byl vydán barevně tištěný katalog s portrétem autora, předmluvou Marcela Votlučky, seznamem všech vystavených grafik a doslovem Jana Langhammera; v katalogu bylo reprodukováno 18 grafik. Výstava se setkala s mimořádným zájmem plzeňské veřejnosti. Výstavu připravili ve spolu-

Karel Votlučka, X3/col, 1924

práci se Studijní a vědeckou knihovnou Plzeňského kraje členové plzeňské sekce SSPE, jmenovitě paní Mgr. Vlasta Kapsová, vedoucí zahraničních knihoven, pan Marcel Votlučka, syn autora, a pan Ing. Jan Langhammer. Všem patří dík za zdařilou výstavu k letošnímu dvojímu jubileu Karla Votlučky, jehož rozsáhlé malířské a grafické dílo bylo v současnosti využito v několika publikacích o Plzni (Stará Plzeň očima Karla Votlučky, Plzeňské pomněnky).

Jan Langhammer

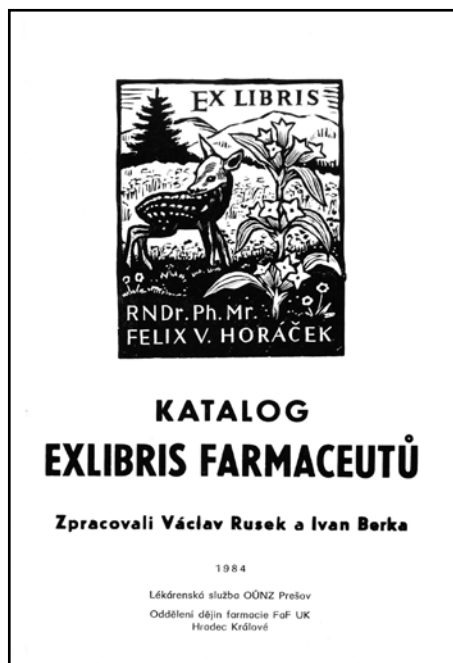
Zemřel doc. RNDr. PhMr. VÁCLAV RUSEK, CSc., (1928–2016), zakladatel Galerie na mostě a inspirátor přehlídek Žeň exlibris

V letošním roce, kdy bude pořádána v Hradci Králové již 35. (jubilejní) přehlídka exlibris nazývaná Žeň/Žatva českého a slovenského exlibris, přišla smutná zpráva, že zakladatel této přehlídky doc. RNDr. PhMr. Václav Rusek, CSc., na konci ledna zemřel. Současně se vzpomínkou na pana docenta připomeneme vznik a historii této přehlídky, na jejímž počátku stál.

Ladislav Rusek, X3, 2002

Vzdělání v oboru farmacie získal V. Rusek na Farmaceutické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V r. 1964 se stal kandidátem věd a v r. 1987 získal na Univerzitě Karlově docenturu pro obor organizace a řízení farmacie. Jako pedagog půso-

bil na farmaceutických fakultách v Brně a Hradci Králové. Je autorem mnoha původních prací, mnoha desítek odborných článků a zakladatelem Českého farmaceutického muzea v historickém Hospitálu v Kuksu. Při studování dějin farmacie nacházel ve starých lékárnických knihách mnoho knižních značek a zaujalo ho, že tyto lístky hodně vypovídají o vlastních knih. Tak vedle jeho první velké lásky – farmacie se zrodila druhá – exlibris. Knižní značky začal sbírat a brzy s kolegou prof. MUDr. Ivo Haisem (bylo to v r. 1978) poprvé ve výstavních prostorách nové hradecké Farmaceutické fakulty knižní

značky farmaceutů vystavil. Jeho vlastní sbírka s náměty lékárnickými, s jednoznačným, ale i ostatními náměty se začala rozrůstat. Sledoval, kteří umělci a jak tvoří, které lísky stojí za výměnu, u kterého grafika si nechat exlibris vytvořit. Odtud nebylo daleko k pravidelnému vystavování nově vzniklých exlibris v Galerii na mostě, jak byla nazvána spojovací chodba Farmaceutické fakulty UK. První výstava Žní československého exlibris, tak se začala pravidelná přehlídka nazývat, byla uspořádána v r. 1982. Byla to produkce exlibris vytvořených v r. 1981. Výstavě předcházela přednáška prof. Vojtěcha Cinybulka, zasvěceného znalce exlibristického umění. Jedna z jeho myšlenek: „*Naše soudobé grafické exlibris je sice formátem malé, ale veliké uměleckou hodnotou a bohatstvím výpovědi.*“ Přehlídky od té doby každoročně pokračují; do jejich příprav se po boku prof. Ruska zapojil Ing. Jiří Soukup. První cyklostylované soupisy vystavených knižních značek nahradily současné barevné katalogy a v nově upravených výstavních prostorách se přehlídce exlibris každý rok velmi dobře daří. Po odchodu prof. V. Ruska do důchodu převzala zodpovědnost za přehlídku Žní exlibris Mgr. Ladislava Valášková, Ph.D., vedoucí Českého farmaceutického muzea v Kuksu.

Marie Rumlarová

Doc. RNDr. PhMr. Václav Rusek, CSc., se narodil 25. 2. 1928 v Komárově u Opavy a zemřel 30. 1. 2016 v Brně. Členem SSPE se stal v r. 1978 a v r. 1998 byl zvolen čestným členem. Jeho bratrance byl grafik Ladislav Rusek (1927–2012). Je autorem publikací: Exlibris farmaceutů (Praha 1979, spolu s I. Berkou), Katalog exlibris farmaceutů a pracovníků ve farmacii (Hradec Králo-

vé 1984, spolu s I. Berkou) a katalogů Žeň československého exlibris (Hradec Králové 1983–1987). Pro sjezdy SSPE v Jičíně (1993) a v Poděbradech (1998) připravil společně s Ing. M. Humplíkem výstavu Exlibris v českých zemích 1890–1920 s doprovodným katalogem. Své články o exlibris publikoval v Knižní značce a ve Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku.

VZPOMÍNKA NA VLADIMÍRA PODHAJSKÉHO

Po dlouhé nemoci ve věku 94 let zemřel dne 24. ledna 2016 hradecký sběratel Vladimír Podhajský. Spolek sběratelů a přátel exlibris tím přichází o člověka – přítele, kterého láska k hudbě a umění přivedla k zájmu o grafiku a exlibris.

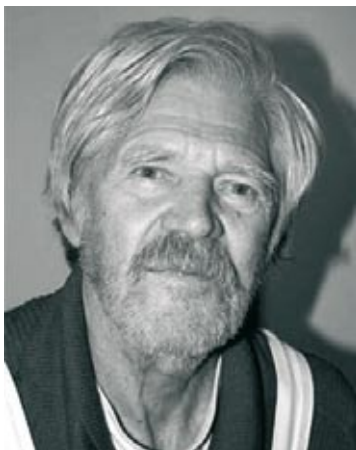

Seznámil se s mnoha umělci-grafiky a v roce 1985 se rozhodl stát se členem SSPE. Pracoval v sekci v Hradci Králové. Měl zvláštní nadání k básnickým múzám. Některá svá exlibris doplňoval verši, které skládal pro své potěšení a přátele.

Stanislav Zídek

ODEŠEL KAREL ŠAFÁŘ

Ve čtvrtek dne 18. února jsme se v obřadní síni krematoria v Praze-Strašnicích rozloučili s akademickým malířem a grafikem Karlem Šafářem, rodákem z Rychnova nad Kněžnou, absolventem VŠUP v Praze u prof. Karla Svolinského a Zdeňka Sklenáře.

Celý život se potýkal s následky obrny, která jej postihla ve dvou letech. Nesmířil se s osudem doživotního outsidera a s velikým úsilím, odvahou, ale i obrovskou pílí si vybojoval přední místo v současné umělecké tvorbě. Jeho celoživotními náměty byli klauni, dívky a architektura Prahy a dalších měst. Jeho osobitě zpracování námětů nám přináší zamyšlení nad životem, vede nás k cílevědomosti a přináší nám radost a pohodu, a to není málo. Sám o tom říká: „Na sobě jsem zakusil, že život musí mít nějaký řád, nějakou myšlenku, která přesahuje všední den, nějaký cíl, velký a třeba i stoprocentně nedosažitelný. Ale cíl! V tom se spojuje skutečná kvalita výtvarného umění se životem, který se třeba kvůli náhodě nebo osudu zkomplikuje, nepříjemně zauzlí, jakoby ztratí

šance. Ale i když je život neuvěřitelně křehký, je krásný.“

Karel Šafář vytvořil 333 exlibris, více než 200 novoročenek, 20 grafických souborů, téměř 600 grafických listů a ilustroval 14 knih. Počet obrazů nelze pro velké množství určit. Snažil jsem se s pomocí autora zdokumentovat celou jeho grafickou tvorbu. Výsledek této práce naleznete na www.storekhlinско.cz. Produktem tohoto úsilí je rovněž soupis Šafářových exlibris, který vyšel v r. 2014 péčí našeho spolku. Velkým příznivcem grafické tvorby Karla Šafáře je Dr. N. Hillerbrandt z Rakouska.

Velice jsem si vážil našeho vzájemného přátelství a bude nejen mně, ale i všem přátelům a obdivovatelům jeho tvorby obrovsky scházet, avšak jeho rozsáhlé dílo, kterým nám rozdával radost a krásu, zůstává.

Jaroslav Štorek

ZEMŘELA

RNDr. VĚRA MARVANOVÁ

Paní Věra Marvanová se narodila 20. 12. 1939 v Brně a zemřela po dlouhé nemoci 18. 2. 2016. Ve své přihlášce do SSPE z r. 1982 uvedla jako své povolání geofyzik. Naší členkou byla dlouhých 32 let, až do r. 2014, a sbírání exlibris se věnovala s velkým nadšením a láskou. Vlastnila velké množství exlibris s hvězdářskými náměty jak realistickými, tak symbolickými. Byla věrnou účastnicí akcí našeho spolku. V našich vzpomínkách zůstává jako přátelská a usměvavá dáma s ušlechtilými zájmy o výtvarné umění a historii. Po mnoho let byla členkou výboru a poté předsedkyní revizní komise SSPE. Při sjezdu SSPE v Poděbradech v r. 1998 vedla zájezd do Kolína (chrám sv. Bartoloměje s křížovou cestou F. Bílka

Jiří Bouda, L1, 1993

a židovský hřbitov), Rožďalovic (Galerie Melantrich) a k památníku bitvy u Kolína (18. červen 1757) u vesnice Křečhoř. Její exlibris zůstávají ozdobou našich sbírek a trvalou připomínkou této ušlechtilé dámy.

Jan Langhammer

Z TISKU

Na Karla Samšiňáka se nezapomíná

V listopadovém čísle Hradeckého deníku na stránkách EXTRA 2015 nalezneme zajímavou shodu v článku o výstavě Naš souseď strom, která se konala v Regionálním muzeu a galerii v Jičíně. Žáci škol z Jičínka měli za úkol sledovat jimi vybrané stromy během celého školního roku a zpracovávat o nich informace. Děti ze Základní školy v Sobotce si vybraly strom, liliovník tulipánokvětý, ros-

tooucí na zahradě jejich školy. Je pro nás zajímavé, že listy a květy tohoto stromu si rovněž v r. 1993 vybral dr. Karel Samšiňák pro položku herbáře uloženého ve sbírkách jičínského muzea. Bylo pří-

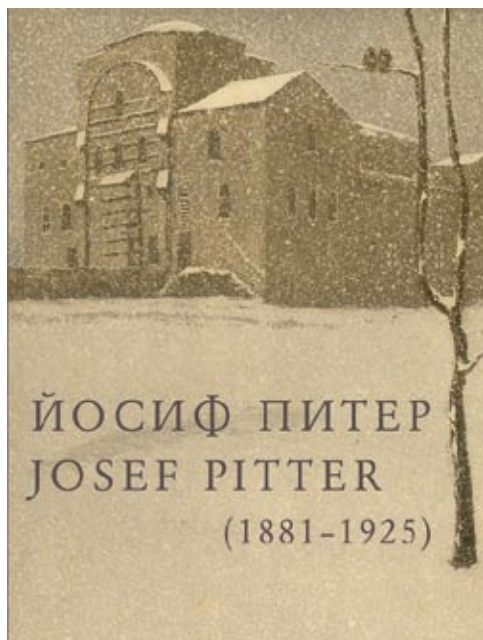
jemné číst tento článek, který připomněl dr. Karla Samšiňáka, dlouholetého předsedu SSPE, vědeckého pracovníka ČSAV a významnou osobnost Jičínska.

Jiří Soukup

PUBLIKACE

■ JOSEF PITTER (1881–1925)

Publikace byla vydána jako katalog k reprezentativním výstavám prací malíře a grafika Josefa Pittera v Národní galerii v Sofii (v září r. 2015) a v Bulharském kulturním institutu v Malé galerii Villy Pellé v Praze (v listopadu r. 2015). Autorkou odborného textu je Ruža Marinska.

Vystaveno bylo sto padesát grafik, kreseb a akvarelů, rámy s užitou grafikou a informační panely. V katalogu je reprodukováno 220 prací. Trojjazyčný katalog (čeština, angličtina, bulharština) je tištěn barevně. Vystavená díla darovali jeho syn, výtvarník Vladimír Pitter, a dcera v r. 1986 Národní galerii v Sofii. Výstava byla doplněna o exponáty ze soukromé sbírky jeho vnuka Václava Pittera, žijícího v Praze, a o cenné archivní materiály.

Josef Pitter a jeho krajané a kolegové Ivan Mrkvička a Jaroslav Věšín patřili k zakladatelům novodobého bulharského výtvarného umění.

Josef Pitter, akademický malíř, grafik a pedagog, se narodil 28. 2. 1881 a zemřel 5. 4. 1925. Do Sofie přijel v r. 1909

a nastoupil jako pedagog na Státní uměleckoprůmyslovou školu a do r. 1921 tam vedl katedru grafiky. Během těchto let se ze školy stala Státní výtvarná akademie. Vystavená a v katalogu reprodukováná díla Josefa Pittera svědčí o pozoruhodném nadání a velmi profesionálním ovládnutí složitých grafických technik, zejména akvatinty. Informace o výstavách v BKI, Klimentská 6, Praha 1, naleznete na www.bki.cz.

Lgh

■ Contemporary International Ex-Libris Artists svazky 20 a 21

Na tyto publikace jsme poprvé upozornili v Knižní značce 1/2009, s. 23. Na jejího tvůrce a vydavatele pana Da Mota Mirandu v Knižní značce 1/2011, s. 9. V jisté době si pan Mota Miranda stěžoval na zdravotní potíže a jen smutně dodával, že se s pub-

likováním svých Contemporary Artists bude musit rozloučit. Nic takového se naštěstí nestalo a v loňském roce vydal dokonce dva díly. V červenci svazek 20 a v prosinci svazek 21. Kritiky, že dává prostor ne vždy kvalitním umělcům, jsou sice oprávněné, ale kolik je na světě tak skutečně hodnotných, přehodnotných tvůrců? Kdo má možnost prohlížet si katalogy z mezinárodních soutěží dobře ví, jak široký je rozsah umu exlibristických umělců. Bez těch všech by se žádné soutěže nemohly konat a knihy, jaké vydává pan Mota Miranda, by skončily po pár dílech. Začneme loňským dílem starším. Je v něm představeno 24 umělců. Jen menšina exlibris je vyhotovena jakoby méně dbale, bez velkého uměleckého citu, jinde se zbytečným vlivem Erota a tak podobně. Ale jsou v něm např. pěkná exlibris heraldická, hned od tří výtvarníků: Portugalců Luise Camila Alvese (*1972) a Davida Fernandese da Silvy (*1978), Rumuna Tudora-Radu Tirona a od mnoha dalších. Polský Krzysztof Marek Bąk (*1977) je dokonce uveden pod záhlavím Mezi metafyzikou a východními filosofiemi. Další svazek je na tom o něco hůře, ale Polák Tomasz Hankus (*1989) je pozoruhodná špička. V tomto svazku je také o našem Karlu Musilovi z pera Lady Nečasové. Ukázky z jeho díla určitě patří k ozdobám. Je zřejmé, že až na výjimky se vyhýbáme dalším citacím. Jinak to nejde. Vždyť do tohoto dílu je zařazeno dokonce 28 umělců z 18 zemí! Toto pojetí je jednoznačně chvályhodné. Tu jen napadá, jak pan Mota Miranda texty vybírá. (Osobně jsem mu vždy o někom napsal jen na jeho přímé vyžádání bez určení, o koho se má jednat.) Jen jako ukázkou „zemského“ rozložení: ve sv. 20 má články o čtyřech výtvarnících z Turecka. Ve sv. 21 o šesti umělcích polských. Snad jsou mu články nabízeny a asi by bylo třeba se „vnucovat“, aby se více dostávalo na exlibristy naše. Pan Mota Miranda dodržuje otevření stránek tvůrkyním ženským. Svazek 19 např. věnoval výhradně jim. Bylo v něm o 26 ženách z 21 zemí. V tomto duchu pokračuje. Ve sv. 20 jich představuje 10, ve sv. 21 ještě více – 12. Contemporary Artists je vítaná, navýsost užitečná série otvírající nám okno do tvůrčího exlibristického světa. Je dobře, že vychází.

Josef Chalupský

■ Libor Šteffek: Kamil Lhoták. Grafické dílo v kontextu ostatní tvorby

V loňském roce jsme psali o knize *Kamil Lhoták a kniha* (hlavní autoři Jan Dvořák a Robert Hédervári se spoluautory), Knižní značka 2/2015, s. 64. Jeden ze spolupracovníků Libor Šteffek napsal nyní knihu s názvem uvedeným v záhlaví. Slibuje se v ní, že půjde celkově o trilogii, takže by tato kniha měla být druhým pokračováním. Co si máme povídat. Je to výborná kniha! Postupně prochází podrobně Lhotákovým tvůrčím životem přes válečný vznik Skupiny 42, jíž byl zakládajícím členem, a vstupem do grafické tvorby souborem leptů *In memoriam Františka Janouška* (1944). A potom již další a další mnohé. Autor v knize napočítal přes 660 Lhotákových grafik provedených suchou jehlou, leptem, litografií či sítotiskem. Zpočátku jsou uvedeny i některé práce tuší, inkoustem apod. Jak je to ale představeno! Tak jak nám to současná tiskařská technika dovoluje – vše je doprovázeno dokonalými reprodukcemi! Vše si můžeme tak hned prohlédnout a vidět to na vlastní oči! Při soupisu grafických děl je pro nás zvláště vítaný soupis novoročenek (141 položek) a soupis exlibris (29 položek)! Úplný, dovedený do roku 1987. (Kamil Lhoták zemřel v r. 1990.) Libor Šteffek sehnal

Kamil Lhoták, L1/3, 1984

téměř vše a ze seznamu exlibris chybějí pouze tři položky! To, co je řečeno výše, se týká i těchto soupisů. Již nemusíme být odkázáni na pouhé popisy novoročenek či exlibris, jak to dříve bývalo a jinak nešlo. Všim se můžeme nyní těšit přímo! Je to zážitek. Dodejme, že první Lhotákovo exlibris bylo pořízeno zinkograficky v roce 1944, *ipse sibi*, a byla to koláž s tříkolkou před Eiffelovou věží.

Knihu vydal vlastním nákladem autor Libor Šteffek ve spolupráci s nakladatelstvím Pražská scéna v Praze v r. 2015. Má 496 stran, rozměr 33x24 cm, váží 3,3 kg, náklad 500 výtisků. Uvedená cena je 1890 Kč. Není v prodeji v běžných knihkupectvích. Autorův e-mail je: lsteffek@seznam.cz, tel. 602 793 099.

Josef Chalupský

■ Slavomil Venc: Česká příležitostná grafika

Třetí kniha dr. S. Vencle navazuje na předchozí, které byly věnovány exlibris a novoročenkám. Předmětem této knihy je příležitostná grafika jako celek; jsou zde exlibris, novoročenky, velikonoční přání, oznámení ritů přechodu (narození, promoce, sňatek, jubilea, úmrtí), navštívenky, dopisní záhlaví a značky, změny adresy, pozvánky, pamětní listy a různá blahopřání, poděkování, věnovací listy a spolkové grafiky. Tato soukromá nebo spolková grafika zůstává širší veřejnost neznáma, s výjimkou několika prací našich největších umělců. Příležitostná grafika je vystavována a publikována zřídka a zůstává utajena, třebaže se mnohdy jedná o vynikající díla drobné grafické tvorby českých umělců. Kniha poprvé podává ucelený pohled na tuto oblast grafické tvorby včetně jejího hodnocení a historického vývoje v průběhu více než sta let. Kniha je vzorně graficky zpracována a vytištěna. Obsahuje přibližně 630 barevných reprodukcí grafik! Znovu si při listování v knize připomeneme, jak překrásná je česká grafická tvorba. Autorovi a tiskárně patří veliký dík za realizaci této jedinečné knihy.

ISBN 978-80-7415-116-3.

Knihu vydala Nová tiskárna Pelhřimov, Bedřich Kocman, kde je možno knihu objednat na adrese: Krasíkovická 1787, 393 01 Pelhřimov nebo e-mailem: ntp@ntp.cz.

■ **Zdeněk Kuchyňka: Stanislav Kulhánek – mistr drobné grafiky.**

In: Středočeský vlastivědný sborník. Muzeum a současnost, řada společenskovední. Svazek 33, 2015. Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy. Formát A5, 180 stran, náklad 200 ks. Článek pana PhDr. Z. Kuchyňky, ředitele Sládečkova vlastivědného muzea v Kladně přináší zajímavé informace o životě a díle malíře, grafika a pedagoga Stanislava Kulhánka (1885–1970). Článek je doplněn 16 obrázkem (fotografie, reprodukce kreseb, olejomalb, knižních obálek, propagační grafiky a exlibris). Článek doplňují dosud nepublikované přepisy rukopisných textů z pozůstatosti S. Kulhánka.

Autor článku řadí S. Kulhánka do realistického proudu v českém umění, na jehož vrcholu stál Max Švabinský. S. Kulhánek byl mistrem drobného leptu; jemné propracování kresby je udivující. Připomeňme, že

členem SSPE je vnuk S. Kulhánka pan Bc. Jindřich Hotový, žijící v Plzni.

■ **Julie Jančárková: Ruská malba, kresba a grafika**

od 19. do poloviny 20. století ze sbírky Galerie výtvarného umění v Náchodě

Galerie výtvarného umění v Náchodě se specializuje na vytváření sbírky ruského umění již téměř padesát let. Historička umění Julie Jančárková (*1970) zpracovala katalogovým způsobem tuto sbírku – barevné reprodukce děl, životopisy autorů a „rodné listy“ děl. V přední části knihy je zpracována historie ruského umění 18. až první poloviny 20. století v návaznosti na náchodskou sbírku. Kniha zaujme rovněž popisy mnohdy nelehkých osudů ruských emigrantů – výtvarníků, žijících v ČSR po 1. světové válce a v dalších evropských zemích. Jedním z nich byl Roman Leontjevič Sirotkij (1905–1981), narozený v Kaunasu, který se za dramatických okolností dostal v r. 1922 do Československa. Zde v r. 1927 absolvoval Ruské reformované reálné gymnázium v Moravské Třebové. V letech 1927–1929 studoval na Ukrajinské akademii, ale studium po ztrátě stipendia nedokončil. Pokračoval ve studiu na Odborné škole pro zlatníky a rytce (1929–1931). Živil se jako ilustrátor a malíř. Žil v nuzných poměrech. Finančně jej podporoval známý právník Kamill Resler, bibliofil a sběratel umění, který vlastnil rozsáhlou sbírku jeho děl. Z reprodukováných děl nás zaujme pět exlibris z 60. let 20. století, která vytvořil umělec po svém návratu do rodného Kaunasu, kam se přestěhoval v r. 1948.

Knihu vydalo nakladatelství Arbor vitae v r. 2015. Kniha v rozšířeném formátu A4 má 320 stran. Je vzorně graficky zpracována a vytištěna. Je v prodeji v knižním velkoobchodu za přibližně 1000 Kč. Na vydání se podílel Slovanský ústav AV ČR, kde autorka pracuje.

■ **Jan Langhammer, František Másler a Vladimír Pospíšil:**
Soupis exlibris Vladimíra Šavla

Soupis exlibris Vladimíra Šavla obsahuje 374 položek z let 1984 až 2015 a rejstřík majitelů. Soupis má barevnou obálku s reprodukcemi exlibris. Je připojen stručný životopis autora a soupis literatury. Formát A5, 20 stran. Soupis byl vydán v omezeném nákladu 70 kusů pro výtvarníka, autory soupisu a instituce. Zbytek nákladu je k dispozici pro zájemce, především členy SSPE.

Vladimír Šavel nás udivuje jak rozsáhlostí své grafické tvorby, tak využíváním všech možností barevné litografie. Jeho exlibris potěší obsahem i uměleckým zpracováním. Jsou pohla-zením na duši, když zobrazují motýly, nenechají nás v klidu krásou žen na mnoha exlibris a připomenou nám minulost i současnost naší vlasti, odrážející se v architektuře kostelů.

■ **Jan Langhammer a Zdeněk Skála: Soupis exlibris Milana Bauera**

Soupis exlibris Milana Bauera obsahuje 108 položek z let 1978 až 2015 a rejstřík majitelů.

Soupis má barevnou obálku s reprodukcemi exlibris. Je připojen stručný životopis autora s popisem jeho výtvarné tvorby. Formát A5, 8 stran. Soupis byl vydán rovněž v omezeném nákladu 70 kusů. Grafické práce M. Bauera, přitahují naši pozornost svojí propracovaností, nostalgickým náměty z období průmyslové revoluce a fantazií umělce spojujícího nesourodé předměty a postavy v nový surrealistický.

Jan Langhammer

■ **Zdeněk Řehák: Pardubická exlibris**

Pětidílný seriál Pardubická exlibris vycházel ve Zprávách Klubu přátel Pardubicka v letech 2015 a 2016. V každém článku byl krátký úvodní text o exlibris a čtyři jejich reprodukce s informacemi o námětech a autorech. Názvy jednotlivých dílů: Kunětická hora, Zelená brána, Pardubičtí autoři exlibris, 25. výročí exlibristické soutěže k 650 letům Pardubic a Pardubičtí sběratelé.

Informace o Klubu přátel Pardubicka naleznete na <http://www.kppardubicka.cz/> včetně informací o časopisu a jeho prodeji. Majitelem připojeného exlibris od Ládi Nováka byl baron Artur (Artuš) Kraus (1854–1930), významná pardubická osobnost; na svém domě měl hvězdárnu, jako jeden z prvních hrál tenis, vlastnil motocykl, byl u prvních vzletů Ing. Jana Kašpara (1883–1927), byl členem spolku pro postavení pardubického divadla.

Jednotlivé články s reprodukovánými exlibris jsou přístupné na mých stránkách: <http://exlibris-archa.webnode.cz> v rubrice Napsal jsem. Zdeněk Řehák

ČASOPISY

■ EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 91, 3/2015, Finsko

Na obálce jsou reprodukována exlibris s laponskými tématy. Pokračováním jsou dva samostatné články jak o Laponcích, tak o exlibris. Je referováno o XXV. bienále v Malborku. Je připomenuto 100. výročí narození finského tvůrce exlibris Mirjama Kinose (1915–2002). V tematickém článku jsou reprodukována exlibris s jehličnany.

■ EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 92, 4/2015, Finsko

Matti Visanti (1885–1957) byl finský architekt, malíř, ilustrátor a grafik; v článku je reprodukováno jím vytvořených šest exlibris. Mladí lidé ve věku 13 až 16 let vytvářeli exlibris na letním soustředění v Turku. Claus Dietrich Hentschel (1937–2012), německý malíř, grafik a sochař, vytvořil rovněž osm exlibris svojí oblíbenou technikou – leptem; všechna jsou reprodukována. V Rusku byla uspořádána již třetí mezinárodní soutěž v tvorbě exlibris pro mladé autory. Maija Albrecht (*1967) je finská grafička; v její tvorbě převládají přírodní motivy, v grafické tvorbě (vědecká ilustrace, exlibris) používá převážně techniku suché jehly. Ve 14. článku o exlibris pro obránce Finska je představen Yrjö Talvitie (1918–1983) a jeho exlibris s tankem z r. 1945, jehož autorem byl B. E. Uttuslien.

■ GRAFIEKWERELD, No. 4. 2015, Nizozemsko

Leonid Stroganov, grafik a ilustrátor, se narodil v r. 1979 v Petrohradě; svoji grafiku a exlibris se symbolickými, historickými a náboženskými náměty vytváří v leptu. Erik van Ommen (*1956), malíř a grafik, se věnuje zobrazování ptáků. Jos van Waterschoot píše o životě a grafické tvorbě malíře a grafika Michela Fingestena (1884–1943). Jsou představeny dřevorytové ilustrace bulharského grafika Petera Lazarova (*1958) k Sofoklovým tragédiím..

■ Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft č. 1/2016

Článek H. Neumaiera přináší porovnání zobrazení mýtu o nymfě Dafně v exlibris (rovněž od E. Kotrby, V. Cinybulka a P. Kocáka). Směřící se lebky jako expresionistické reakce tvůrců exlibris na válečné konflikty jsou námětem článku H. Deckera. Otto Julius a Gemma Bierbaumovi, spisovatel a publicista (1865–1910) a jeho manželka, vlastnili exlibris (od R. R. Weisse, M. Ade a F. N.). Známa povídka F. Kafky Proměna (Die Verwandlung) je častým námětem exlibris; mimo jiné jsou reprodukována exlibris od G. Alexandrova, M. Knapa, K. Musila (3) a K. Smetanové. Mezi reprodukovanými novoročenkami pro rok 2016 je jedna od Güntera Hujbra a jedna od Jana Černoše. Industriálními motivy na exlibris, jejich majiteli a tvůrci se zabývá ve svém článku K.F. Kröger. Paní U. Landnar se zamýšlí nad současnou situací v Evropě, kdy slovo „uprchlík“ se stalo slovem roku 2015, a hledá autora se signaturou HS a majitelku exlibris Eliesabeth Überraheim (lept z r. 1922), jediného na podobné téma, které zná. Na titulní stránce je reprodukováno překrásné exlibris od Jiřího Jirky z r. 1995 pro Isolde Kern.

■ Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft č. 3/2015

V r. 2015 uplynulo sedmdesát let od vzniku nové řady rakouských Mitteilungen; je zpracována historie předchozích časopisů a nové řady. Robert Colnaco (*1935) oslavil 80. narozeniny; byla uspořádána jeho jubilejní výstava v Perchtoldsdorfu, v předběžném soupisu je 11 exlibris. V návaznosti na exlibris, které vytvořila Wilma von

Friedrich (1869–1963), jsou uvedeny biografické poznámky k Dr. Georgu Landaue-
rovi (1863–1943). Dalším článkem pokračuje téma *štyrsko-bavorské* exlibris ve dvou
oddílech: výtvarníci a výtvarnice a vlastníci. Události v ÖEG připomíná článek H. R.
Scheffera. Byla vydána publikace o vídeňském tvůrci exlibris Otto Feilovi. Členy ÖEG
je 116 osob (z toho 47 zahraničních) a 16 institucí.

■ **SELC-EXPRESS, Nr. 101/2015, Švýcarsko**

K 50. výročí úmrtí Alberta Schweitzera (1875–1965), lékaře, filozofa, teologa, hráče na
varhany a nositele Nobelovy ceny míru napsala článek A. Aeberherd; jsou reproduk-
ována exlibris s jeho portrétem od H. Pauwelse a L. Löh muse. Pro advent a Nový rok je
reprodukováno sedm exlibris se strážnými anděly a posly míru. Zajímavou sbírku ex-
libris a dalších výtvarných děl věnovaných papouškovi Coco předali v r. 2013 manželé
Brigitte a Gerhart Hartmannovi Ústřední knihovně z Curychu. Lgh

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** konaná dne **17. 12. 2015** v kanceláři AMK v Praze za řízení před-
sedou K. Urbanem a při účasti čtyř členů výboru a hosta Ing. Bayerové. Do výboru
SSPE byli kooptováni: Ing. Ondřej Patka a Martina Vyšohlíďová, DiS., BBus. Martina
Vyšohlíďová bude zastupovat Knihovnu Národního muzea při přípravě oslav 100.
výročí vzniku SSPE. Výbor souhlasí s vydáním monografie Jiřího Boudy v r. 2017; vy-
davatelskou smlouvu vypracuje pan předseda K. Urban.

■ **Výborová schůze** konaná dne **14. 1. 2016** v kanceláři AMK v Praze za řízení před-
sedou K. Urbanem a při účasti šesti členů výboru. Představil se Ing. Ondřej Patka, kte-
rý bude kandidovat na předsedu SSPE na příští valné hromadě. Bude vypsána soutěž
na logo 37. kongresu FISAE v Praze. Pro prodej na valné hromadě bude připraven
grafický list K. Demela za 500 Kč.

■ **Výborová schůze** konaná dne **18. 2. 2016** v restauraci Absolutum v Praze za říze-
ní předsedou K. Urbanem a při účasti šesti členů výboru a hosta Ing. Bayerové. Zahr-
aniční časopisy z archivu SSPE převezme Knihovna Národního muzea. Předpokládá
se, že sjezd SSPE v r. 2017 bude uspořádán v Chrudimi.

Výbor SSPE

Pan Ing. Ondřej PATKA, rezignoval na svoji kandidaturu na předsedu SSPE zprávou ze
dne 16. března 2016, adresovanou panu předsedovi K. Urbanovi, a současně rezig-
noval na svoji funkci ve výboru SSPE, do kterého byl kooptován 17. 12. 2015.

MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ

30. 4. až 1. 5. 2016, Weiden, Max-Reger-Halle, Pflegerstraße 17, výroční zasedání DEG
22. až 24. 4. 2016, Bodio Lomnago, soutěž.

22. až 27. 8. 2016, Vologda, 36. kongres FISAE.

30. 9. až 2. 10. 2016, Unterkirchbach, hotel Marienhof, Wienerwaldtreffen der ÖEG.

28. 4. až 1. 5. 2017, Paderborn, DEG-Jahrestagung.

VÝSTAVY

Ministerstvo zemědělství Praha – Těšnov Přehlídka novoročenek PF 2016

Jednodenní výstavu novoročenek pro letošní rok připravil pro Klub přátel výtvarného umění Odborové organizace na Ministerstvu zemědělství Ing. Jiří Soukup na pondělí 25. ledna 2016. Na novoročenke Jiřího Soukupa od Josefa Zedníka s mladým chlapcem na kostičkách je připojeno poučení: „Život je jako jízda na kole, dokud šlapeš, nespadneš.“ Výstava novoročenek byla doplněna keramikou Jiřího Dudycha a grafikami Petra Palmy a Josefa Zedníka.

Galerie HOLLAR, Smetanovo nábřeží 6, Praha

30. 3. – 24. 4. 2016 Homage to Oldřich Kulhánek
27. 4. – 22. 5. 2016 Jiří Anderle
25. 5. – 19. 6. 2016 Linoryt NOW
22. 6. – 17. 7. 2016 Tomáš Bím

Poštovní muzeum, Nové mlýny 2, Praha

27. 3. – 14. 6. 2016 Oldřich Kulhánek – Známký, bankovky, medaile

STATISTICKÉ ÚDAJE O ČLENECH SSPE K 1. 1. 2016

Individuálních členů je 395 (366 z Česka, 6 ze Slovenska a 23 z ostatních zemí). Spolek má 12 čestných členů. Členy spolku je 76 výtvarníků. Ubylo 8 členů.

Průměrný dovršený věk členů v roce 2014 byl 64 léta (22–30 let 9, 31–40 let 21, 41–50 let 42, 51–60 let 75, 61–70 let 110, 71–80 let 99, 81–90 let 40 a 91–96 let 8). Průměrný věk se oproti předchozímu roku opět zvýšil.

Na základě vlastní žádosti bylo zrušeno členství 9 členů. K 31. 12. 2015 bylo zrušeno členství 4 členům pro nezaplacení členských příspěvků.

V průběhu r. 2015 zemřelo pět našich členů: JUDr. Evžen ŠINDELÁŘ z Uherského Hradiště, JUDr. Jan HEGER z Jablonce nad Nisou, akademický malíř a grafik Jiří BOUDA z Prahy, Jarmil CHLÁDEK z Chrudimi a prof. PhDr. František DVOŘÁK z Prahy.

V průběhu roku 2015 do spolku vstoupilo 11 nových členů a k 1. 1. 2016 další 3 členové.

Rozdělení individuálních členů podle měst (4 a více členů): Brno 10, České Budějovice 4, Hradec Králové 7, Chrudim 4, Karlovy Vary 6, Kladno 6, Liberec 5, Moravská Třebová 9, Olomouc 5, Ostrava 5, Pardubice 8, Plzeň 7, Praha 116, Prostějov 4, Přerov 6, Trutnov 4, Týn nad Vltavou 5 a Uherské Hradiště 4.

Kolektivních členů je 26: 15 českých a 11 z ciziny (15 platících a 11 za reciproční výměnu časopisů).

Členská evidence je vedena na základě informací od členů SSPE nebo jejich rodinných příslušníků. Součástí evidence jsou rovněž členská čísla a adresy členů pro rozesílání tiskovin a písemný styk. Správné adresy členů jsou důležité pro bezchybné doručování zásilek. Pro rozesílání informací shromažďujeme e-mailové adresy členů, prosíme o zaslání jejich změn a doplňování nových adres.

Při dovršení 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90 a 95 let věku zasílá výbor SSPE jubilantům blahopřání s hodnotným grafickým listem.

Členskou evidenci a rozesílání tiskovin komplikují pozdní platby členských příspěvků. Žádáme všechny členy, aby členský příspěvek uhradili nejpozději do poloviny roku. Připomínáme, že členský příspěvek za rok 2016 se zvyšuje takto: pro české členy **800 Kč** a pro zahraniční členy **1200 Kč** (45 euro). Čeští členové, kteří dovrší v letošním roce věk 80 let a starší, platí pouze udržovací příspěvek **50 Kč** jako potvrzení jejich zájmu o členství v SSPE. Čestní členové spolku členské příspěvky neplatí. Při platbách uvádějte své členské číslo jako variabilní symbol a do zprávy pro příjemce uveďte: příjmení – příspěvek.

Jan Langhammer

POZVÁNKA NA VÝMĚNNÝ DEN

Výbor SSPE zve všechny členy a jejich přátele na VÝMĚNNÝ DEN, který se bude konat v sobotu **21. května 2016** od 8 do 14 hodin v salonku restaurace Absolutum, Jablonského 640/4, Praha 7 – Holešovice.

Spojení městskou dopravou: stanice Nádraží Holešovice metra C nebo tramvaj č. 12, 17 a 24.

Vážené členky, vážení členové, přijměte toto srdečné pozvání a dopřejte si setkání s přáteli a obohacení svých sbírek při výměně exlibris.

Výbor SSPE

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10700 Zdenka MATĚJČKOVÁ, Bruselská 413/12, 120 00 Praha; 10701 Ing. Bartolomej RUDAS, Rabštejnská 1585/45, 323 00 Plzeň.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10562 Mgr. Lýdie HLADÍKOVÁ z Prahy, 10689 Pavel KROB z Kralup nad Vltavou, Mgr. Milan RAMBOUSEK z Liberce a 10288 MUDr. Jan REBAN z Hluboké nad Vltavou.

■ **ZRUŠENÍ ČLENSTVÍ PRO NEPLACENÍ PŘÍSPĚVKŮ:** 10686 Zuzana BEJČKOVÁ ze Sepekova, 10526 Jana LEGÁTHOVÁ-TOMANOVÁ z Turnova a 30057 Katarina KYSELICA z New Yorku.

■ **ZEMŘELI:** Vladimír PODHAJSKÝ z Hradce Králové (†24. 1. 2016), doc. RNDr. PhMr. Václav RUSEK, CSc. z Brna (†30. 1. 2016), akademický malíř a grafik Karel ŠAFÁŘ z Prahy (†10. 2. 2016) a Taťána ŠTĚPÁNOVÁ z Prahy (†8. 3. 2016).

**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,
se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.
Poštovní adresa: P. O. BOX 645, 111 21 Praha 1.
IČO: 00443522. Webové stránky: www.sspe.cz.**

Číslo účtu/Konto:

87951/0300 v měně CZK, Československá obchodní banka a. s.,
Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Číslo účtu/Konto:

IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP v měně EURO,
Československá obchodní banka a. s., Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Předseda: **Karel Urban**, Na Vyhlídce 291, 252 06 Měchenice.

E-mail: urbankm@tiscali.cz.

Telefon: 251 566 517. Mobil: 728 150 639.

Prezenční aukce: **Ing. Milan Humplík**, Gagarinova 510/21, 360 20 Karlovy Vary.

E-mail: mi303hu@gmail.com.

Telefon: 353 225 454, 241 432 635.

Mobil: 728 342 132.

Pokladník: **PhDr. Zdeněk Němec**, Livornská 424, Horní Měcholupy, 109 00 Praha.

E-mail: zne1@seznam.cz.

Telefon: 274 787 152.

Mobil: 774 666 655.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.

E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Telefon: 377 265 076.

Seznam příloh:

Obsah Knižní značky 2015. Pozvánka na sjezd SSPE v Hradci Králové.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 1/2016

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň,

e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční kruh: doc. RNDr. Josef Chalupský, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.

Jazyková korektura: Mgr. René Keller a Mgr. David Polčák.

Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Grafická úprava a tisk: SOS print s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.

Náklad 520 výtisků.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, Zelenečská 129/34, 198 00 Praha.

ISSN 1211-3840.

Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 31. 3. 2016. Redakční uzávěrka příštího vydání je 31. 5. 2016.

Jiří Bouda, Hradec Králové, L1/b, 1989

Eva Hašková, Karel IV. a Rudolf II. v Praze, C3+C5,

**SPOLEK
SBĚRATELŮ
A PŘÁTEL
EXLIBRIS**

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Obrázek na titulní straně: Eva Hašková,
Olomouc, C3+C5, 2012.